

Nu krävs aktivitet

NÄR KRISRAPPORTER OM ekonomin toppar nyhetssändningarna var och varannan dag och det i en tid av akut klimatkris – är det läge att fråga sig hur stort utrymme som egentligen ”blir över” åt annat. Inför årets 8 mars är det på sin plats att fråga sig vad det innebär för kvinnors villkor och kvinnokampen.

Vi vet att det i tider av kris ofta blåser familjekonservativa vindar. Och vi vet att vi i Sverige redan i kölvattnet av 11 september 2001 sett ett idealiserande av kvinnor som ”har tid” att ägna sig åt sina barn och stajla sina hem. En modern form av 1950-talets hemmafruideal som gett upphov till den heta så kallade livspusseldebatten – att både jobba (deltid) och sköta ett icke jämställt krävande hem, tar ju uppenbart knäcken på många kvinnor. Kommer det att bli värre nu – kommer kvinnorna att på allvar pressas tillbaka i hemmen?

Nu stiger visserligen arbetslösheten kraftigt. Men hittills slår den i Sverige hårdare mot män än mot kvinnor i och med att de största varslen har drabbat den mansdominerade tillverkningsindustrin.

En fråga är om krisen skulle kunna leda till att den strikta könsuppdelningen i arbetslivet luckras upp. Könskodningen av arbete har genom historien visat sig vara flexibel och kopplad till makt. Det som i en epok är ett typiskt ”manligt” jobb kan i nästa bli ett typiskt ”kvinnligt” eller även ”typiskt” könsneutralt. Om krisen leder till uppluckring av kodningen till exempel genom att fler arbetslösa män söker sig till omsorgsjobb har feminismen förvisso vunnit en seger om ytterligare en bransch blir mer könsneutral.

Men samtidigt; om männen skulle bli fler inom vårdyrken för att det anses viktigare att inte män/”familjeförsörjare” går arbetslösa talar vi ändå inte om framgång, utan om backlash. Och ärligt talat, antagligen kommer inte ens en djupgående kris som

denna att slå hål på de genusförväntningarna som åstadkommit den könsuppdelade arbetsmarknaden.

Den största risken för kvinnorna ligger lite längre fram i tiden. Om inte staten agerar för att häva krisens varselvåg – och än ser vi minst sagt inga tecken på krafttag – kommer kommuner och lands-ting så småningom att gå på knä till följd av minskade skatteintäkter och ökade socialbidragskostnader. Det kommer att leda till ännu fler vårdvarsel än vi sett hittills. Alltså måste vi som feminister ställa krav på staten att skjuta till pengar, till såväl industri som kommuner och landsting.

VAD SOM HÄNDER med kvinnors rättigheter, i arbetsliv och utanför, den närmaste tiden kommer till stor del att bero på hur aktiv kvinnorörelsen förmår vara. Vi bör komma ihåg att tider av kris också är tider av förändring – och utnyttja det.

När kampen om jobben hårdnar är inte lösningen, som IF Metall hävdar, 20-procentiga lönesänkningar för krisdrabbade industrier. Ett mer långsiktigt grepp vore att aktualisera kravet på sex timmars arbetsdag för alla. Det innebär inte automatiskt en feministisk landvinning, men i kombination med en strikt kvoterad föräldraförsäkring, lika värnplikt för båda könen och en kamp mot könsstereotypa förväntningar snackar vi rejäl förändringspotential.

En kvinnokamp som 2009 tar avstamp i den ekonomiska krisen skulle med andra ord kunna vara lika med klasskamp. Om den dessutom blåser liv i 1970-talsrörelsens krav på ett nytt vardagsliv som bland annat innebär närhet mellan arbete, boende och barnomsorg skulle den också kunna vara lika med klimatkamp.

Varken den ekonomiska krisen eller klimatkrisen behöver per automatik leda till bakslag för kvinnor.

RB

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Ickeekommersiell-Inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> Verket har publicerats i www.globalarkivet.se.